

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ในการจัดการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม โดยมีจุดมุ่งหมายสูงสุดเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และสังคมของประชาชนทั้งในระบบ และนอกระบบ โรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการมีกรมต่างๆ ตามพระราชบัญญัติแบ่งส่วนราชการในกระทรวงและสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นกรมหนึ่งซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค สำหรับการจัดการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมส่วนภูมิภาคระดับอำเภอ นั้น สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ มีศึกษาธิการอำเภอ เป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ ทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอ เกี่ยวกับงาน อันเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องปฏิบัติในเขตอำเภอ (บรรจง ชูสกุลชาติ, 2533 : 17)

การปฏิบัติงานของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอตามบทบาทอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ตามพระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2535 ได้กำหนดให้สำนักงานศึกษาธิการอำเภอมีอำนาจหน้าที่ ในการประสานงานและจัดทำแผนพัฒนาแผนปฏิบัติการ การศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม ตลอดจนกำกับ เร่งรัด ติดตามและประเมินผล การดำเนินงานตามแผนงาน โครงการของหน่วยงานสังกัดกระทรวง และเป็นหน่วยข้อมูล ทาง การศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม และปฏิบัติราชการของกระทรวงซึ่งมิได้กำหนดเป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใดในอำเภอ (สมาคมศึกษาธิการอำเภอ, 2536 : 613-619)

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการมีความมุ่งมั่น ที่จะพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของ สำนักงานศึกษาธิการอำเภอให้เป็นองค์กรที่มีความสามารถในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ทางด้าน การศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม ให้มีสถานการณ์ที่เหมาะสมเพื่อแก้ปัญหา และอุปสรรค ในการปฏิบัติงานดังที่ ไพบุลย์ เสียงก่อง (2532 : 26) ได้สรุปไว้ในเอกสาร ประชุมสัมมนา ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอทั่วประเทศ ประจำปี 2532 ได้กล่าวว่า การปฏิบัติงานของ สำนักงาน ศึกษาธิการอำเภอตามบทบาทดังกล่าวได้ประสบปัญหาทางด้าน การวางแผนการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม ไม่สามารถประสานจัดทำแผนบูรณาการได้ โดยให้ทุกหน่วยงานร่วมกันจัดทำ แผนงานโครงการให้เป็นแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมอำเภอเพื่อเสนอขอ

งบประมาณไปยังจังหวัด และกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับการประสานงานยังขาดระบบระเบียบรองรับจากกระทรวงศึกษาธิการ จึงยากแก่การประสานงาน ทำให้เกิดอำนาจการต่อรอง การประสานงานของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ผู้ทำหน้าที่ประสานงานต้องอาศัยมนุษยสัมพันธ์ส่วนตัวมากกว่าอำนาจและหลักกฎหมายทำให้การประสานงานภายใต้ทรัพยากรร่วมกัน ในการจัดกิจกรรมที่เป็นภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการเป็นไปได้ด้วยความลำบากและการติดตามประเมินผลยังขาดเครื่องมือ ขาดนักวิชาการที่ทำการวิเคราะห์ที่สำคัญไม่สามารถติดตามได้ทั่วถึงทุกหน่วยงาน และทุกงาน นอกจากนี้ยังพบปัญหาพื้นฐานทั่วไป คือ ขาดปัจจัยในการดำเนินงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้มีการประเมินสำนักงานศึกษาธิการอำเภอเพื่อเร่งรัดพัฒนา การปฏิบัติงานตามหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ และเน้นประสิทธิผล รวมทั้งการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนา และปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะกรรมการทำการประเมินสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ โดยแยกเป็นขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก และถ้าสำนักงานใดได้รับผลการประเมินเป็นสำนักงานศึกษาธิการอำเภอดีเด่นเป็นการ แสดงให้เห็นว่าการบริหารงานของผู้บริหารสำนักงานศึกษาธิการอำเภอตามบทบาทอำนาจหน้าที่ ประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับของผู้บริหารในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอทั่วไป และผู้บริหารในระดับสูงขึ้นไปในระดับจังหวัด ระดับเขตการศึกษาและระดับประเทศซึ่งจะส่งผลต่อการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปีของผู้บริหารและข้าราชการในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ และจะได้รับรางวัลจากกระทรวงศึกษาธิการคือ มอบเข็มเสมาทองคำแก่ศึกษาธิการอำเภอที่ผลการประเมินระดับประเทศได้อันดับที่ 1 และมอบประกาศเกียรติคุณบัตร ให้แก่ข้าราชการทุกคนที่ปฏิบัติงาน ในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอที่ผลการประเมินระดับเขตการศึกษาได้อันดับที่ 1, 2 และ 3 และมอบโล่รางวัลแก่สำนักงานศึกษาธิการอำเภอที่ผลการประเมินระดับเขตการศึกษาได้อันดับที่ 1

การบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การนั้น พฤติกรรม การบริหารงานของผู้บริหารย่อมมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งดังที่ วิชัย โสสุวรรณจินดา (2536 : 110) ได้กล่าวว่า ในการบริหารองค์การให้มีประสิทธิภาพนั้นผู้นำเป็นกลไกที่สำคัญผู้บริหารองค์การต้องสร้างความเป็นผู้ทำให้เกิดขึ้นกับตนเอง และเลือกใช้พฤติกรรม หรือวิธีการที่เหมาะสมกับองค์การ หรือสภาพแวดล้อมมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2521 : 15) กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำสูงย่อมสามารถทำให้สิ่งที่ตนรับผิดชอบสำเร็จลุกลงไปด้วยดีสามารถทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายช่วยให้หน่วยงานคงอยู่ต่อไปได้ และช่วยให้สมาชิกได้สนองความต้องการในสิ่งที่ปรารถนาลักษณะเดียวกันซึ่ง สุวิทย์ บุญช่วย (2525 : 17) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารว่า การที่ผู้บริหารจะทำงานใดให้ลุล่วงรวดเร็วและมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารจำเป็น

ต้องมีลักษณะหรือคุณสมบัติของความเป็นผู้นำ บทบาทของผู้นำในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบทำให้การบริหารงานบรรลุวัตถุประสงค์ได้ คือ ผู้นำในฐานะผู้บริหาร ผู้วางแผน ผู้กำหนดนโยบาย ผู้ชำนาญการผู้ประสานงาน ผู้ให้ความตีความชอบ และทองศรี กำภู ณ อยุธยา (2533 : 92) ให้ความเห็นว่าปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขในการบริหารงาน 5 ปัจจัย ได้แก่ การตัดสินใจ การเป็นผู้นำ การสื่อความหมายการประสานงาน และบรรยากาศในองค์กร และที่สำคัญของการบริหารคือ กระบวนการบริหาร ดังที่ฟาโยล (Fayol, 1949 : 5-6) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารว่าจะต้องประกอบด้วย การวางแผนการจัดองค์การ การบังคับบัญชา การประสานงาน การควบคุม สำหรับ กุลิค และเออร์วิก (Gulick and Urwick, 1937 : 6) ได้กล่าวว่ากระบวนการบริหารที่สำคัญจะต้องประกอบด้วย 7 ขั้นตอนเรียกว่า "POSDCORB" ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดบุคลากร (Staffing) การอำนวยความสะดวก (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) งบประมาณ (Budgeting) การบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จนั้นความพึงพอใจของบุคลากรก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญดังที่กิตติมา ปรีดีติติก (2529: 320) กล่าวถึงความพึงพอใจว่า เป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งช่วยให้การทำงานประสบผลสำเร็จ และได้ผลดีกว่าคนที่ไม่มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและสุพล วันสินธุ์ (2531 : 34) ได้ให้ความสำคัญของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานว่า เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ในการจูงใจพฤติกรรมของบุคคลในองค์การที่จะทำให้เกิดความต้องการในทางบวก และเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของผู้บริหาร ที่จะช่วยให้การทำงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นพฤติกรรมของผู้บริหาร ที่เห็นว่ามีสำคัญได้แก่พฤติกรรมความเป็นผู้นำการวางแผนและการประสานงานและที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือการเกิดความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อพฤติกรรม การบริหาร ซึ่งเป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลพร้อมใจกันปฏิบัติงานไปสู่ความสำเร็จ

สำหรับพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหาร ในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอดีเด่นมีความสำคัญที่จะศึกษา เพราะผู้บริหารในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอดีเด่นมีพฤติกรรมการบริหารที่แตกต่างไปจากผู้บริหารในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอทั่วไป การใช้ความรู้ความสามารถบริหารงานและพัฒนางานตามบทบาทหน้าที่สำนักงานศึกษาธิการอำเภอให้มีศักยภาพผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับจังหวัด ระดับเขตการศึกษา และระดับประเทศ เป็นสำนักงานศึกษาธิการอำเภอดีเด่น โดยเฉพาะพฤติกรรมการบริหารในด้านความเป็นผู้นำ การวางแผน และการประสานงานมีความสำคัญที่จะศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2535 ได้กำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอไว้เกี่ยวกับการเป็นผู้นำทางการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม ในฐานะตัวแทนกระทรวงศึกษาธิการส่วน

ภูมิภาค ต้องจัดทำแผนพัฒนา และแผนปฏิบัติการในลักษณะของแผนบูรณาการ และต้อง
 ประสานงาน ในฐานะองค์กรกลางทางการศึกษา และที่สำคัญอีกประการหนึ่ง เกณฑ์การประเมิน
 สำนักงานศึกษาธิการอำเภอดีเด่นของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญ
 ด้านความเป็นผู้นำ ด้านการวางแผน และด้านการประสานงานการบริหารงานในองค์การบริหาร
 ต้องบริหารงานให้ได้ทั้งงาน และคนก็บุคลากรในองค์การมีความพึงพอใจต่อพฤติกรรมการบริหาร
 งานของผู้บริหาร ดังนั้นความพึงพอใจของบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอดีเด่นก็เป็นปัญหา
 ที่จะศึกษา ทั้งนี้พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหาร สำนักงานศึกษาธิการอำเภอดีเด่นพฤติกรรม
 ความเป็นผู้นำ การวางแผน และการประสานงานจะส่งผลกระทบต่อบุคลากร ในสำนักงานให้เกิด
 ความพึงพอใจ และไม่พึงพอใจต่อพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารในสำนักงานศึกษาธิการ
 อำเภอดีเด่นก็ได้ ถ้าหากบุคลากรซึ่งเป็นผู้ร่วมงานในส่วนสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ไม่พึงพอใจต่อ
 พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอดีเด่น ก็อาจจะทำให้เกิดความ
 ขัดแย้งซึ่งจะเป็นปัญหาในการบริหารงาน ดังที่ สุภรณ์ ศรีพหล (2523 : 81) กล่าวว่าความขัดแย้ง
 อาจเกิดขึ้นได้ระหว่างบุคคลและกลุ่มคนความขัดแย้งดังกล่าวหากเกิดขึ้นเพียงเล็กน้อยก็ไม่มีปัญหา
 อะไร หากมีมากขึ้นก็จะเป็นอันตรายต่อการดำเนินงานขององค์การ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยได้สนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารใน
 สำนักงานศึกษาธิการอำเภอดีเด่นเขตการศึกษาภาคใต้ในด้านพฤติกรรมความเป็นผู้นำ การวางแผน
 และ การประสานงาน และศึกษาความพึงพอใจของบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอดีเด่น
 เขตการศึกษาภาคใต้ ว่ามีความพึงพอใจ ต่อพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหาร ในสำนักงาน
 ศึกษาธิการอำเภอดีเด่น เขตการศึกษาภาคใต้ เกี่ยวกับในด้านพฤติกรรมความเป็นผู้นำการวางแผน
 และการประสานงานหรือไม่ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหาร
 กับความพึงพอใจ ของบุคลากร ต่อพฤติกรรมการบริหารงาน ของผู้บริหาร ในสำนักงานศึกษาธิการ
 อำเภอดีเด่นเขตการศึกษาภาคใต้ เกี่ยวกับในด้านพฤติกรรม ความเป็นผู้นำ การวางแผน และ
 การประสานงาน ว่ามีความสัมพันธ์กัน ในระดับใด ผู้วิจัยเชื่อว่า ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ใน
 การบริหารงาน ของผู้บริหารสำนักงานศึกษาธิการอำเภอทั่วไป และเป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาพฤติกรรม
 การบริหารงานของผู้บริหาร ในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษาภาคใต้ ให้มีศักยภาพ
 สามารถบริหารงาน ด้านการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม ในฐานะตัวแทนกระทรวง
 ศึกษาธิการ ในส่วนภูมิภาคต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอดีเด่น เขตการศึกษาภาคใต้ ในด้านพฤติกรรมความเป็นผู้นำ การวางแผน และการประสานงาน
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหาร ในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอดีเด่น เขตการศึกษาภาคใต้ ในด้านพฤติกรรมความเป็นผู้นำ การวางแผน และการประสานงาน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารกับความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอดีเด่น เขตการศึกษาภาคใต้ ในด้านพฤติกรรมความเป็นผู้นำ การวางแผน และการประสานงาน

ความสำคัญและประโยชน์

การวิจัยมีความสำคัญและประโยชน์ ดังนี้

1. ด้านความรู้

ได้ทราบถึงระดับพฤติกรรม การบริหารงานของผู้บริหาร ในระดับความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารและความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารกับความพึงพอใจของบุคลากร ที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารงาน ของผู้บริหารในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอดีเด่นเขตการศึกษาภาคใต้ในด้านพฤติกรรมความเป็นผู้นำ การวางแผน และการประสานงาน

2. ด้านการนำไปใช้

2.1 ผู้บริหารในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษาภาคใต้ สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริหารงาน ด้านพฤติกรรมความเป็นผู้นำ การวางแผน และการประสานงาน ในฐานะ ตัวแทนกระทรวงศึกษาธิการส่วนภูมิภาค ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2.2 กระทรวงศึกษาธิการสามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอทั่วประเทศ ในด้านเกี่ยวกับพฤติกรรม ความเป็นผู้นำ การวางแผน และการประสานงาน

2.3 เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าพฤติกรรมของผู้บริหารต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของประชากร

ประชากรได้แก่บุคคลที่ทำหน้าที่บริหารงานและปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ตีเต็น เขตการศึกษาภาคใต้ ปีงบประมาณ 2542 จาก 14 สำนักงาน จำนวน 102 คน ประกอบด้วย ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ นักวิชาการศึกษา และเจ้าหน้าที่

2. ขอบเขตตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

2.1 พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ตีเต็น เขตการศึกษาภาคใต้ ในด้าน

2.1.1 ความเป็นผู้นำ

2.1.2 การวางแผน

2.1.3 การประสานงาน

2.2 ความพึงพอใจของบุคลากร ที่มีต่อพฤติกรรมการบริหารงาน ของผู้บริหารใน สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ตีเต็น เขตการศึกษาภาคใต้ ในด้านพฤติกรรมความเป็นผู้นำ การวางแผน และการประสานงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาตามคำนิยามศัพท์ ดังนี้

1. การบริหารงาน หมายถึง การจัดกิจกรรมของบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ โดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ
2. พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติของบุคคลในลักษณะต่างๆ เพื่อตอบสนองสิ่งเร้า โดยที่คนอื่นสามารถสังเกตการกระทำนั้นได้
3. พฤติกรรมการบริหารงาน หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติของผู้บริหารในด้าน ความเป็นผู้นำ การวางแผน และการประสานงาน โดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินการเพื่อให้เกิดความร่วมมือ พร้อมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาพฤติกรรมตามทัศนะของผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ นักวิชาการและเจ้าหน้าที่
4. พฤติกรรมความเป็นผู้นำ หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติของผู้บริหารในลักษณะต่างๆ มีบทบาทในการใช้อิทธิพลจากพลังอำนาจและอำนาจหน้าที่ทำให้คนอื่นหรือผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามความประสงค์ของตน เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์

5. พหุติกรรมการวางแผน หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติของผู้บริหารได้ตัดสินใจคิดการณ์ไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบว่าจะทำอะไร ทำที่ไหน ให้ใครทำ ทำเมื่อไร ทำอย่างไร โดย ใช้กระบวนการของกิจกรรม ให้สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ
6. พหุติกรรมการประสานงาน หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติของผู้บริหาร ได้สร้างความสัมพันธ์มีความสามัคคีเป็นพื้นฐาน ให้บุคคลหรือหน่วยงาน ได้ทำงานร่วมกัน และ ได้จัดระเบียบการทำงาน ให้การทำงาน ไม่เกิดความซ้ำซ้อนกัน โดยให้รู้ซึ่งกันและกันว่า ใครทำอะไรเพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์
7. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกตามทัศนะของบุคลากรที่เกิดขึ้นต่อผู้บริหารให้ชอบในการกระทำหรือการปฏิบัติของผู้บริหารในสิ่งหนึ่งสิ่งใด และจะแสดงออกทางกาย วาจา และจิตใจ จะทำให้มีความสุขทางกายภาพและมีเจตคติที่ดี
8. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการอำเภอ/กิ่งอำเภอ หรือผู้รักษาการในตำแหน่งศึกษาธิการอำเภอ/กิ่งอำเภอ ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอดีเด่น เขตการศึกษาภาคใต้
9. บุคลากร หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ นักวิชาการศึกษาและเจ้าหน้าที่ทุกตำแหน่ง (เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป เจ้าหน้าที่ธุรการ เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี เจ้าหน้าที่งานการเงินและบัญชี) ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอดีเด่น เขตการศึกษาภาคใต้
10. สำนักงานศึกษาธิการอำเภอดีเด่น หมายถึง สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ที่ผ่านการประเมินจากคณะกรรมการตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกำหนด และผลการประเมินผ่านเกณฑ์ในระดับสูง จนได้ประกาศเป็นสำนักงานศึกษาธิการอำเภอดีเด่น ประจำปี 2542
11. เขตการศึกษาภาคใต้ หมายถึง ส่วนราชการตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 มีพื้นที่ปฏิบัติงานทางการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม มีเขตการศึกษา 2, 3, 4, มี 14 จังหวัด คือ จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล สงขลา นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ชุมพร พัทลุง ภูเก็ต พังงา ตรัง กระบี่ และระนอง